

Handlingsplan för psykisk hälsa i Örebro län

2020-2023

Handlingsplan för psykisk hälsa i Örebro län

2020-2023

Utgiven av: Region Örebro län, 2020
Författare: Johanna Häll och Ida Broman

Vid ev frågor om innehållet kontakta
johanna.hall2@regionorebrolan.se

Region Örebro län
Box 1613, 701 16 Örebro
Besöksadress: Eklundavägen 1
Tel: 019-602 10 00
regionorebrolan.se

Innehåll

En gemensam samhällsutmaning	6
Samverkan för gemensam målbild och strategi	7
Definition av begrepp	8
Psykisk hälsa	8
Komplexa problem	9
Personcentrerad vård och omsorg	9
Gemensamma målområden	10
Ett mer hälsofrämjande samhälle och levnadssätt	11
Arbete som bedrivs efter bästa tillgängliga kunskap	11
Coronapandemin - effekter nu och framåt	11
God psykisk hälsa hos befolkningen	12
Ökad kunskap om och minska stigma kring psykisk ohälsa	13
Individer rustade för att nå sin fulla potential och välmående	14
En god vård och omsorg nära medborgarna	14
Tillgängligt och tidigt stöd för personer med psykisk ohälsa	14
Hela samhällets suicidprevention	15
Brukare och patienter som medskapare	15
Hållbara stöd till de som behöver	16
Samordnat stöd för personer med psykisk ohälsa och komplex problematik	16
Fortsatt arbete	17
Litteraturlista	18

En gemensam utmaning

Att förbättra den psykiska hälsan i hela befolkningen är en komplex utmaning som kräver kraftsamling av en mängd olika aktörer i region, kommuner och civilsamhället. Den psykiska ohälsan, som ökar bland barn och unga men även i den yrkesverksamma befolkningen och bland äldre, är en gemensam samhällsutmaning. Ingen enskild aktör har ensam lösningen på problemet. Alla aktörer måste samverka med medborgarna i fokus och se dem som en resurs för att skapa en jämlik psykisk hälsa i Örebro län.

Denna plan är framtagen för att möjliggöra ett brett, långsiktigt och hållbart utvecklingsarbete inom området psykisk hälsa. Planen ska, genom bred förankring och delaktighet, skapa en gemensam bild av länsövergripande målområden, utmaningar och behov.

Samverkan för gemensam målbild och strategi

Sedan 2015 har en nationell överenskommelse funnits mellan staten och SKR (Sveriges kommuner och Regioner) om stimulansmedel för att stärka insatser inom område psykisk hälsa. Överenskommelsen innebär att kommunerna och regionen får statligt ekonomiskt stöd för att stärka och utveckla sina insatser inom området, och för att ta fram en gemensam regional handlingsplan. Syftet med överenskommelsen är att stimulera en förbättring och förstärkning i verksamheterna samt bidra till ökad tillgänglighet och jämlikhet i arbetet med psykisk hälsa.

Enligt överenskommelsen om att stärka insatser inom området psykisk hälsa ska medborgarnas möjligheter till delaktighet och självbestämmande stärkas. Delaktighet är en grundläggande aspekt i personcentrerad vård och en förutsättning för att människor själva ska kunna vara med och skapa hälsa i sina egna liv. De organisatoriska gränserna mellan verksamheterna blir ofta ett hinder, och det är svårt att se förbi dem för att istället se till den enskildes behov. Alla människor har unika behov, erfarenheter och mänskliga resurser som måste tas tillvara. Vård och stöd ska vara ett partnerskap mellan patienter, brukare, anhörigvårdare och professionella med utgångspunkt i individens berättelse. För att åstadkomma detta behövs förutsättningar för en ändamålsenlig **samordning** mellan olika aktörer och i vissa fall även **samarbete** utifrån befolkningens och individers behov.

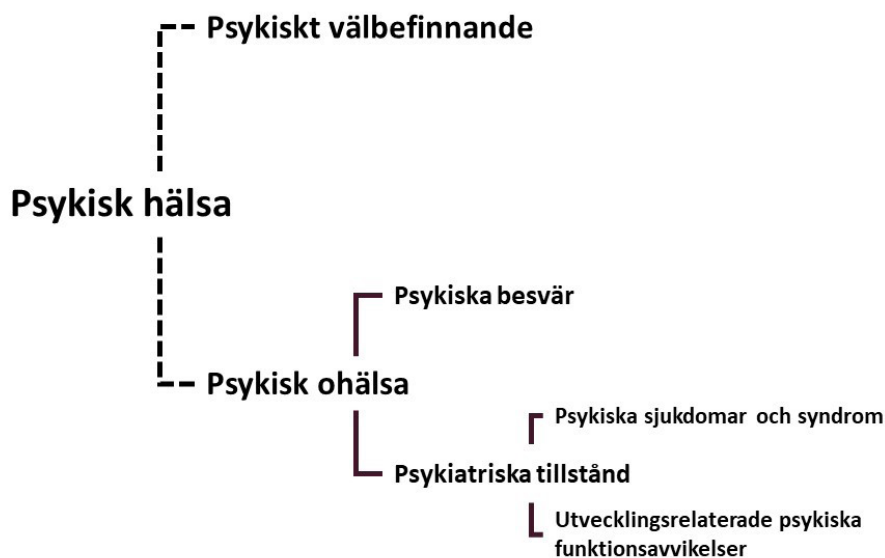
Värden och samhällets stöd och insatser behöver ställas om bland annat genom att komma närmare människor, bli mer jämlika, jämställda och tillgängliga. För att åstadkomma ett sammanhängande hälso- och sjukvårdssystem utifrån medborgarnas behov och förmåga behöver hela samhället involveras. I detta arbete är både det offentliga och det civila samhället mycket viktiga aktörer. Det krävs nya arbets- och förhållningssätt för att samskapa hållbara lösningar i gränslandet mellan samhällssektorer. Detta kräver samverkan på ett organisatoriskt plan genom en gemensam målbild och strategi, samt ett radikalt nytänkande när det gäller utformningen av framtidens offentliga tjänster.

- **Samarbete** – gemensamt bedrivet arbete som gäller en avgränsad uppgift
- **Samordning** – koordination av resurser och arbetsinsatser för att erhålla högre kvalitet och större effektivitet
- **Samverkan** – övergripande gemensamt handlande på organisatoriskt plan för ett visst syfte

I denna handlingsplan identifieras områden där alla involverade aktörer vill åt samma håll. Vissa måste samarbeta, andra samordna sig och på ett övergripande plan behöver samverkan stärkas för att främja en god psykisk hälsa.

Definition av begrepp

Psykisk hälsa

Modell för att beskriva hur begrepp inom området psykisk hälsa förhåller sig till varandra. Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten och SBU samt Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)

Denna plan omfattar psykisk hälsa i bred benämning. Begreppet psykisk hälsa fungerar som ett paraplybegrepp. Det innebär att planen inkluderar områden som berör dimensionerna **psykiskt välbefinnande** och **psykisk ohälsa**. Psykisk ohälsa används som en samlande beteckning för **psykiska besvär** och **psykiatriska tillstånd**. De psykiska besvären kan påverka människor i olika grad och behöver inte vara så omfattande att man söker vård eller får en diagnos utan är oftast normala reaktioner på en påfrestande livssituation. Psykiatriska tillstånd är när den psykiska ohälsan uppfyller kraven för en psykiatrisk diagnos som behöver behandlas av hälso- och sjukvården. Psykiatriska tillstånd

delas i sin tur in i **psykiska sjukdomar och syndrom** (t.ex. schizofreni, bipolär sjukdom) respektive **utvecklingsrelaterade psykiska funktionsavvikelser** (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar t.ex. ADHD) beroende på vid vilken ålder de debuterar.

Indelningen i olika begrepp är ett sätt att förenkla förståelsen för området, men ofta är verkligheten mer komplicerad.

Psykisk hälsa är inte detsamma som frånvaro av psykisk ohälsa. Psykiskt välbefinnande och psykiatriska tillstånd ska inte ses som varandras motsatser. Det kan vara så att personer som inte har psykisk ohälsa kan uppleva ett lågt psykiskt välbefinnande, samtidigt

som personer med psykiatriska tillstånd kan uppleva psykiskt välbefinnande. Psykiskt välbefinnande är ett tillstånd som har ett värde i sig och som omfattar både välbefinnande och funktionsförmåga. En god psykisk hälsa är en grundläggande resurs för att kunna bemästra livets olika svårigheter men det är också en tillgång för samhället ur en social och ekonomisk synvinkel.

Komplexa problem

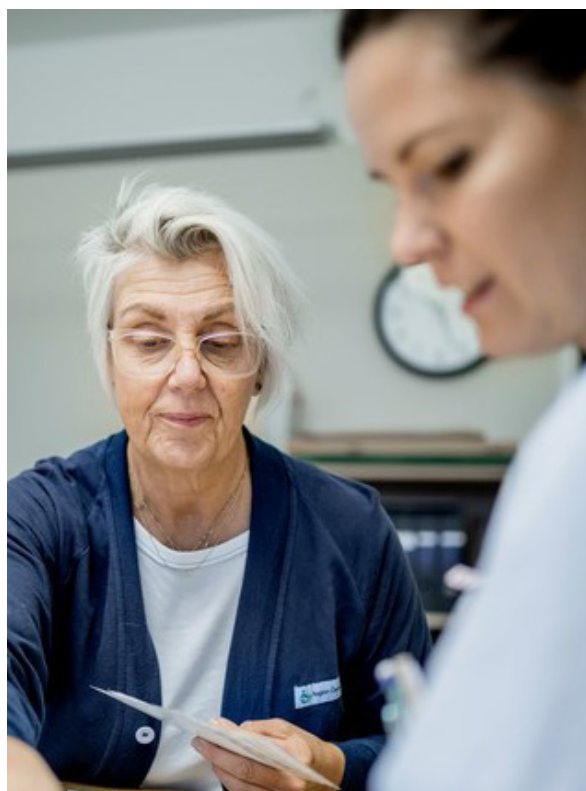
Problem kan ha olika karaktär och därför kräva olika angreppssätt.

- Enkla problem – liknande situationer har hanterats många gånger och det finns en modell för lösning som fungerar. Här är det bara att identifiera problemet och fatta beslut.
- Komplicerade problem – här finns det också ett samband mellan orsak och verkan men det krävs sakkunskap för att analysera problemet och komma fram till en lösning. Ofta finns det också flera olika lösningar till en frågeställning.
- Komplexa problem – här kan problem inte hanteras med de verktyg eller metoder som vanligtvis används för att lösa enkla eller komplicerade problem. Ett komplext problem präglas av att det finns en stor mängd påverkande parametrar utan några tydliga samband mellan orsak och verkan. För att hantera ett komplext problem behövs personer med olika perspektiv och expertis som tillsammans kan tänka

nytt och testa sig fram. Det finns inte bara en lösning som kan möta utmaningen, lösningen växer fram i interaktion med verkligheten.

Personcentrerad vård och omsorg

Personcentrerad vård innebär att utgå från individens behov, preferenser och resurser i alla delar av vård- och omsorgsprocessen. Personcentrerad vård handlar också om att ta tillvara patienters, brukares och närståendes erfarenheter och kunskaper i det enskilda mötet, men också i utformningen av vården och omsorgen. Det handlar till exempel om att skapa enkla kontaktvägar, att personal och den enskilde tar gemensamma beslut om vård och stöd.

Fotograf: Pavel Koubek

Gemensamma målområden

För att möta utmaningen i att stärka den psykiska hälsan krävs en förstärkning av det främjande och förebyggande arbetet, samtidigt som vården och stödet för personer med komplex problematik behöver utvecklas och bygga på bästa tillgängliga kunskap. Denna handlingsplan har tre målområden som är viktiga för att utveckla det länsgemensamma

arbetet. Dessa bygger på den nationella Kraftsamling för psykisk hälsa som leds av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). De tre målområdena är *Ett mer hälsofrämjande samhälle och levnadssätt*, *Individer rustade för att nå sin fulla potential och välmående* samt *Hållbara stöd till de som behöver*.

Kraftsamling för psykisk hälsa

1. Ett mer hälsofrämjande samhälle och levnadssätt

2. Individer som är rustade för att nå sin fulla potential och välmående

3. Hållbara stöd till de som behöver

Sveriges kommuner och regioners modell för Kraftsamling psykisk hälsa

Inom de tre målområdena har några utmaningar och behov identifierats genom kartläggning och omvärldsanalys. Dessa lyfts fram som prioriterade för länet att kraftsamla kring. Några av dessa utmaningar kan stödjas med de länsgemensamma medlen från den nationella överenskommelsen för att stimulera utveckling inom området psykisk hälsa. I överenskommelsen lyfts följande områden fram för länsgemensam samverkan:

- Personer med samsjuklighet – insatser för att skapa goda förutsättningar för samverkan.
- Brukare och patienter som aktiva medskapare av vården – en mer personcentrerad vård.
- En nollvision för suicid – suicidprevention.

Enligt beslut i Regionstyrelsen i oktober 2019 ansvarar Chefsgrupp social välfärd samt vård och omsorg för fördelning av ovanstående ekonomiska medel. Alla utmaningar i denna plan kommer inte lösas med hjälp av dessa medel men de kan hjälpa till för att skapa samverkan och koordination och fungera som extra smörjmedel för ett långsiktigt och strategiskt arbete.

Planen kan användas som stöd för huvudmännen och andra aktörers planering för utvecklingsarbeten i den egna organisationen samt övrig användning av egna stimulansmedel utifrån överenskommelsen.

Ett mer hälsofrämjande samhälle och levnadssätt

Arbete som bedrivs efter bästa tillgängliga kunskap

Hur säkerställer vi ett kunskapsbaserat och effektivt arbetsätt i arbetet med psykisk hälsa?

Arbetet för en god psykisk hälsa ska utgå från bästa tillgängliga kunskap. Snabbt införande av ny kunskap och systematiskt arbete med att använda bästa tillgängliga kunskap och effektiva arbetsätt innebär bättre resultat av det främjande, förebyggande, vårdande och stödjande arbetet. Därmed minskar lidande men det skapar också effektivare resursanvändning. Både socialtjänsten och hälso- och sjukvården har vardera ett kunskapsstyrningssystem för att sprida bästa tillgängliga kunskap där kommuner och regionen arbetar med att hitta strukturer för att synkronisera dessa system.

Corona pandemin – effekter nu och framåt

Hur hanterar vi en ökad psykisk ohälsa i samband med Coronapandemin?

Vad kan vi dra för erfarenheter av denna kris?

Under framtagandet av denna plan våren 2020 pågår spridningen av coronaviruset för fullt i världen. Pandemin påverkar hela befolkningen på olika sätt och i olika grad. Påverkan är både på kort och på lång sikt. Forskning

och utvecklingsarbete pågår internationellt, nationellt och regionalt för att bygga kunskap kring pandemin i relation till den psykiska hälsan. Det är troligt att personer som redan har psykiska besvär är särskilt sårbara. Även vårdpersonal och patienter som har intensivvårdats för covid-19 löper stor risk för nedsatt psykisk hälsa. Det är också sannolikt att våld i nära relation, depression och oro i befolkningen ökar till följd av den ekonomiska krisen och isoleringen som pandemin medför.

Örebro läns kommuner och regionen behöver ställa om för att kunna främja, förebygga och ge stödinsatser för psykisk hälsa i kristider. Nya arbetssätt och digitala lösningar behöver utvecklas och samverkan stärkas på kort och lång sikt.

Det finns då goda möjligheter att minska de negativa effekterna av pandemin – genom ett brett främjande arbete, riktat

förebyggande arbete samt genom effektiva behandlingsinsatser. Under krisen har många goda samverkansinitiativ och nya insatser skapats såväl inom Örebro län som i landet. Civilsamhället är en viktig aktör att lyfta fram, då de under pandemin gjort stora insatser och kraftsamlat för att kunna erbjuda olika typer av stöd och verksamheter till olika målgrupper.

God psykisk hälsa hos befolkningen

Hur rustar vi barn och unga att hantera livets krav och påfrestningar och stärker förmågan att klara skolan?

Hur stärker vi den psykiska hälsan hos den äldre befolkningen?

Arbetet med att skapa en god psykisk hälsa i befolkningen behöver stärkas. Den civila sektorn är en stark och viktig part i detta arbete. Verksamheter inom offentlig och

civil sektor har ofta samma utmaningar och samma målgrupper men det finns många utvecklingsmöjligheter gällande samverkan. För att rätt insatser ska nå rätt målgrupper i rätt tid är det viktigt att stärka samverkan mellan olika parter, för att täppa igen de “välfärdsluckor” (organisatoriska mellanrum) som skapas mellan aktörer i samhällssystemet.

Några av de starkaste skyddsfaktorerna för barn och ungas hälsa är ett gott föräldraskap, trivsel i skolan, en ljus framtidstro och måluppfyllelse i skolan. Föräldrar är viktiga i varje barns liv. De påverkar förutsättningarna för barnets fysiska och psykiska hälsa och utveckling i stort. Därför är det viktigt att ge föräldrar stöd i föräldraskapet, utifrån sina och barnens behov.

Att ha förutsättningar att klara skolan bidrar till psykisk hälsa och omvänt har den psykiska hälsan stor betydelse för skolprestationer och möjlighet att fungera i skolans miljö. I Örebro län är andelen elever i åk 9 som är behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram bland de lägsta i landet. Behörigheten är lägre bland pojkar än flickor. Skolans arbete med värdegrund, skolkärvaro och skolresultat har stor betydelse för att främja psykisk hälsa. Utmaningen kring barn och ungas måluppfyllelse och psykiska hälsa är en utmaning där många gemensamma insatser från olika aktörer i samhället behövs för att vända trenden. Vid sidan av skolan har den fria tiden stor betydelse. Exempelvis påvisar barn och ungdomar som deltar i

föreningsdriven idrott en bättre psykisk hälsa än de som inte är med i föreningar.

Att åldras innebär en ökad risk för både fysiska och psykiska sjukdomar. Depression är det vanligaste psykiska hälsoproblemet hos äldre personer. Social gemenskap, fysisk aktivitet och bra matvanor är några faktorer som är viktiga för att förebygga psykisk ohälsa. Det finns en del svårigheter i att identifiera psykiska hälsobesvär hos äldre personer vilket bland annat beror på att symtomen vid psykisk ohälsa hos äldre oftare är fysiska besvär, som till exempel viktnedgång, trötthet och sömnbesvär. Det är därför viktigt att beakta detta i arbetet med målgruppen.

Fysisk aktivitet främjar psykisk hälsa i alla åldrar. För att främja psykisk hälsa kan idrottsrörelsen i Örebro län spela en viktig roll genom att skapa mötesplatser och social gemenskap.

Öka kunskap om och minska stigma kring psykisk ohälsa

Hur skapar vi en rättvisande bild av psykisk ohälsa i samhället?

Hur skapar vi kunskap i samhället om hur den psykiska hälsan stärks och den psykiska ohälsan minskar?

En central del i det främjande och förebyggande arbetet kring psykisk hälsa är att öka kunskapen om psykisk ohälsa och

motverka stigmatisering av personer med psykisk ohälsa. Alla människor behöver känna igen och förstå psykisk ohälsa hos sig själva och andra och veta hur den egna psykiska hälsan kan förbättras. Att till exempel höja barns och ungas kunskap kring psykisk hälsa via skolan eller fritiden, kan minska risken för inåtvända problem.

Det är ett samhällsansvar att motverka fördomar, okunskap och diskriminering av personer som drabbats av psykisk ohälsa. Forskning visar att stigma kring psykisk ohälsa är skadligt för folkhälsan och leder till diskriminering och socialt utanförskap. Stigma kring psykisk ohälsa förekommer både inom privata och offentliga institutioner, hos allmänheten och genom självstigmatisering. Detta påverkar självkänsla, relationer och socialt deltagande bland personer med psykisk ohälsa.

Individer rustade för att nå sin fulla potential och välmående

En god vård och omsorg nära medborgarna

Hur formar vi en god vård och omsorg för ökad psykisk hälsa nära medborgarna?

På nationell, regional och lokal nivå pågår ett arbete med en omställning till en god och nära vård. Omställningen syftar till en hälso- och sjukvård som tillhandahålls sömlöst

med utgångspunkt i individens individuella behov, så att individens hela livssituation kan beaktas. God och nära vård innebär även ett förhållningssätt som avser en mer personcentrerad hälso- och sjukvård där samarbete mellan regioner och kommuner är centralt, och där det behövs stöd till relationsskapande och ökande kontinuitet i vården. Den nationella utredningen God och nära vård har fått ett utökat uppdrag att utreda hur den kommunala och regionala primärvården, specialistpsykiatrin och kommunernas socialtjänst kan arbeta tillsammans för att skapa bättre anpassade insatser för målgruppen med lättare psykisk ohälsa.

Tillgängligt och tidigt stöd för personer med psykisk ohälsa

Vad innebär "första linjen" i Örebro län och hur ska den utvecklas?

Ansvarsfördelningen mellan verksamheter gällande arbetet med psykisk hälsa är inte alltid tydlig. Att barn och familjer inte vet vart de ska vända sig och ibland tvekar att söka hjälp kan leda till att barn "faller mellan stolarna" och inte får rätt hjälp i rätt tid. Detsamma gäller den vuxna befolkningen. Det är viktigt att det finns stöd att få på olika nivåer, från generella insatser till specialistnivå, då spannet av besvär och problematik för personer med psykisk ohälsa är brett. Det ska vara lätt att hitta stöd och rätt insats ska ges i rätt tid till de som

behöver det. Samtidigt behöver vi hushålla med den specialiserade vårdens resurser. Att erbjuda ett tillgängligt stöd tidigt underlättar för personer i behov av detta. När insatser erbjuds i tidigt skede kan utveckling av allvarlig problematik förhindras och behov av stöd från specialistverksamheter minska.

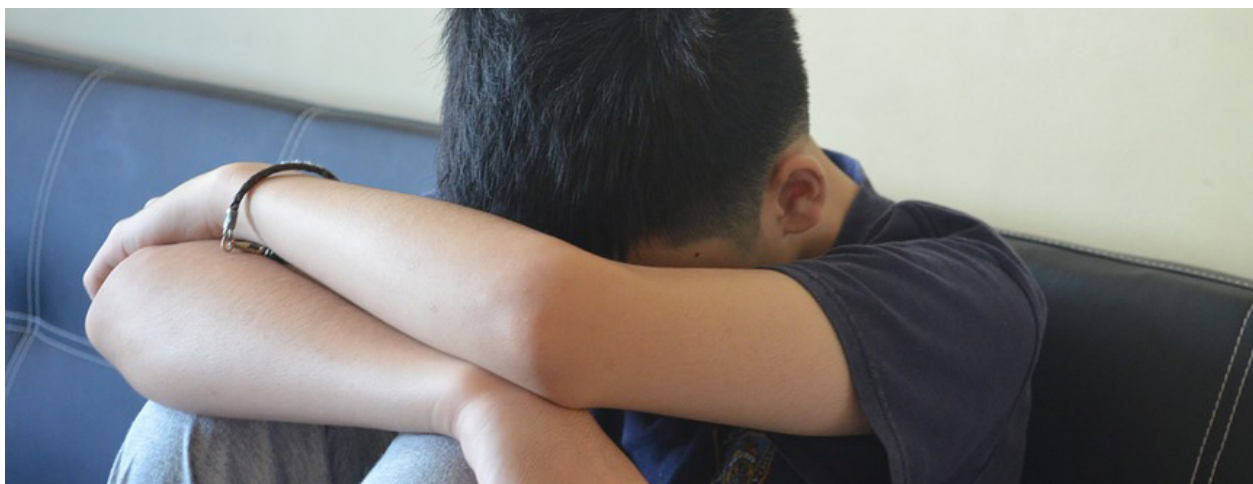
Det finns ingen tydlig reglering om vem som ska göra vad inom olika verksamheter när det gäller det tidiga och lättillgängliga stödet i det som brukar kallas "första linjen". Det innebär att det i landet finns olika lösningar för detta. I Örebro län behövs en samsyn kring vad första linjen innebär och hur det bör se ut. Till första linjen ska medborgare som mår psykiskt dåligt kunna vända sig oavsett om problemet har psykologiska, medicinska, sociala eller pedagogiska orsaker. Samverkan är central i arbetet.

Hela samhällets suicidprevention

Vad kan göras tvärs över hela samhället för att förbättra det suicidpreventiva arbetet i länet?

Hur kan det nationella suicidpreventiva handlingsprogrammet implementeras?

Suicid är den vanligaste yttre dödsorsaken i Sverige. För att minska risken behöver alla berörda aktörer samverka och arbeta systematiskt. Endast en tredjedel av alla som tar sitt liv har haft kontakt med psykiatri, fler har haft kontakt med annan hälso- och sjukvård i anslutning till händelsen. Samverkan inom det befolkningsinriktade suicidpreventiva arbetet behöver bli bättre. Det nationella handlingsprogrammet för suicidprevention behöver implementeras i alla verksamheter. Ökad kunskap om och användning av effektiva arbetssätt behöver stärkas för att nå den nationella nollvisionen för suicid.

Brukare och patienter som medskapare

Hur ökar vi personcentrering i arbetet med psykisk hälsa?

Hur involveras brukarorganisationer på ett mer systematiskt sätt?

För att öka kvaliteten i vården och omsorgen är det viktigt att systematiskt ta tillvara brukarens/patientens erfarenheter, kunskaper och engagemang. För att brukare och patienter ska erbjudas vård och insatser utifrån sina behov krävs en organisation som bygger på principer om patient- och brukarmedverkan.

Hållbara stöd till de som behöver

Samordnat stöd för personer med psykisk ohälsa och komplex problematik

Hur kan personer med komplex problematik få samordnat stöd?

Hur kan vi ta oss an organisatoriska komplexa utmaningar för att förbättra för personer med behov av insatser från flera verksamheter?

Hur förbättrar vi möjligheten för personer med psykisk ohälsa utan arbete att närma sig arbetsmarknaden eller att få ett arbete?

Den fysiska och psykiska hälsan, den sociala situationen och relationer i familj och nätverk är nära sammankopplade. Samverkan mellan aktörer och huvudmän är därför central för att ge rätt stöd. Likvärdig tillgång till insatser och samverkan i länet är särskilt viktigt för individer och grupper med komplex

problematik. Att snabbt identifiera, upptäcka och sätta in rätt stödåtgärd blir avgörande för ett gott utfall. Det förutsätter god samverkan och effektiva samarbetsformer.

Några målgrupper som är särskilt utsatta är personer med psykisk sjukdom samt beroendeproblematik samt barn och unga med neuropsykiatriska diagnoser. För att stödja personer med komplexa behov kan användandet av Samordnade individuella planer (SIP) förbättras. Kunskapen bör förbättras hos de professionella om olika verksamheters ansvar och olika lagstiftningar. Olika sätt att förbättra samordningen för personer med behov av insatser är att utveckla arbetet med vårdsamordnare, collaborative care eller koordinatörer.

Att inte ha ett arbete bidrar till ojämlikheter i hälsa och långvarig arbetslöshet är en riskfaktor för psykisk ohälsa. Forskning visar att det finns ett samband mellan arbete, psykisk ohälsa och sjukskrivning. Personer med en kombination av medicinska, psykiska, sociala och arbetsmarknadsrelaterade problem har ofta flera olika samhällskontakter. Samordning är centralt för att stötta personerna i att närma sig arbetsmarknaden eller att få ett arbete. För att stötta samordningen mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, kommunerna och regionerna i arbetet med denna målgrupp finns lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser, i dagligt tal kallat Finsam. I Örebro län finns fyra Finsam-förbund som arbetar med detta men ytterligare stöd behövs för dessa personer.

Fortsatt arbete

I denna plan lyfts målområden, utmaningar och behov som är viktiga att utgå ifrån i det fortsatta länsgemensamma arbetet med psykisk hälsa. För att få till en förändring behöver nu många aktörer kraftsamla. Aktörerna behöver fråga sig vad man gör idag inom områdena, vad man behöver göra mer av, vad man behöver göra bättre och vad man kanske ska sluta göra.

För att öka delaktigheten måste medborgare, patienter och brukare ses som medskapare av hälsa i sina egna liv. Deras perspektiv, resurser, erfarenheter och kunskaper måste tas tillvara för att skapa vård, stöd och insatser utifrån behov.

Olika aktörer kan påverka olika områden och behöver därför hjälpas åt för att nå en positiv utveckling inom hela området psykisk hälsa i vårt län. Genom att, med utgångspunkt i denna handlingsplan, identifiera inom vilka områden

man kan vara med och bidra, kan olika aktörer stärka det gemensamma förbättringsarbetet kring psykisk hälsa.

För att skapa verkstad inom handlingsplanens identifierade områden, har en aktivitetsplan tagits fram. Den är att se som ett levande arbetsdokument där länsgemensamma aktiviteter som genomförs utifrån de länsgemensamma medlen från den nationella överenskommelsen inkluderas.

Denna handlingsplan sträcker sig till och med år 2023 då den revideras. Nya områden som berör samhällsutmaningar som den här versionen av planen inte inkluderar kan då tillkomma.

Mycket kan vi göra tillsammans, och vissa saker gör vi var och en. På så vis kompletterar vi varandra.

Litteraturlista

Broman. I, Lindström. J, Persson. C (2017) *Hälsa, levnadsvanor och livsvillkor ur ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv- resultat från hälsosamtal i skolan – ELSA i Örebro län* https://www.regionorebrolan.se/Files/sv/%C3%96rebro%20l%C3%A4ns%20landsting/V%C3%A5rd%20och%20h%C3%A4lsa/Folkh%C3%A4lsa/Publikationer/ELSA/2017_05_ELSA-rapport.pdf?epslanguage=sv

Folkhälsomyndigheten (2019) *Kartläggning av insatser som syftar till att minska stigma om psykisk ohälsa - En litteraturoversikt av grå litteratur* <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/72451f9dc-23048638948d56e2599b0bd/kartlaggning-insatser-syftar-minska-stigma-psykisk-ohalsa-19014.pdf>

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (2018) *Från mottagare till medskapare- Ett kunskapsunderlag för en mer personcentrerad hälso- och sjukvård* (Rapport 2018:8) <https://www.vardanalys.se/rapporter/fran-mottagare-till-medskapare/>

Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård (2020) <https://kunskapsstyrningvard.se>

Region Stockholm, Folkhälsoguiden (2020) *Coronapandemins potentiella effekter på folkhälsan* <https://www.folkhalsoguiden.se/coronapandeminseffekter>

Region Örebro län (2020, 2017) *Befolkningsundersökningarna Liv och hälsa ung & Liv och hälsa* <https://www.regionorebrolan.se/sv/Halsa-och-varld/Folkhalsa/Folkhalsan-i-siffror/>

Rådet för kommunala analyser RKA (2020) www.kolada.se

Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten och SBU samt Sveriges Kommuner och Regioner (2020) *PM: Begrepp inom området psykisk hälsa (arbetsmaterial)*

Socialstyrelsen, samlat stöd för patientsäkerhet (2020) *Suicid* <https://patientsakerhet.socialstyrelsen.se/risker-och-varldskador/varldskador/suicid/>

Sveriges Kommuner och Regioner, Uppdrag psykisk hälsa (2020) *Stödlista: Psykisk hälsa i kristid* <https://www.uppdragpsykiskhalsa.se/verktyg-stod-och-metoder/stodlista-psykisk-halsa-i-kristid/>

Sveriges Kommuner och Landsting, Uppdrag psykisk hälsa (2018) *Förstalinjeboken - Stödmaterial för första linjens arbete med barn och ungas psykiska hälsa* <https://www.uppdragpsykiskhalsa.se/wp-content/uploads/2020/03/Forsta-linjeboken.pdf>

Statens offentliga utredningar (2020) *God och nära vård - En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem* SOU 2020:19 https://www.regeringen.se/495be8/contentassets/320f37078d854712a-b89e8185466817b/god-och-nara-var-d-en-reform-for-ett-hallbart-halso--och-sjukvardssystem-sou_2020_19_webb.pdf

Överenskommelser kring psykisk hälsa:

Insatser inom området psykisk hälsa - Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) 2020 <https://skr.se/download/18.47edd5e216ffdb5867cd67d5/1580981876799/Overenskommelse%20Insatser%20inom%20omr%C3%A5det%20psykisk%20halsa%202020.pdf>

Regeringskansliet Socialdepartementet, Sveriges Kommuner och Landsting, *Överenskommelse inom området psykisk hälsa 2019* https://skr.se/download/18.7687ab5d16fdb9dabc5c0dc0/1580391755437/OK_psykisk_halsa_2019.pdf

Region Örebro län
Område välfärd och folkhälsa
Telefonnummer: 019-602 10 00
Besöksadress: Eklundavägen 1, Örebro
Postadress: Box 1613, 701 16 Örebro
E-post: johanna.hall2@regionorebrolan.se
www.regionorebrolan.se

Region Örebro län